

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr. 8 (1937) 1995 m. kovo mėn. 7 d.

Elna 40 Metus.

Melbourne

Sių metų Vasario 6 d. Jonas Paulius II priėmė naujojo Vengrijos ambasadoriaus prie šv. Sosto Jožef Bratina skiriamuosius raštus. Diplomatai pasakytoje kalboje, šv. Tėvas labiausiai akcentavo visų visuomenės srovių, tarp jų ir katalikų Bažnyčios, bendradarbiavimo svarbą kuriant tvirtus naujo, demokratinio valstybės gyvenimo pagrindus.

Jei yra palaikomas įvairių visuomenės jėgų dialogas, jei valstybinės institucijos tokį dialogą skatina, - kalbėjo Popiežius, - savaime visuomenės gyvenime susiklosto darba bei ramybė ir, tuo pačiu metu, kiekvienas krašto pilietis - nesvarbu kokios tautinės kilmės jis bebūtų ir kokiai religinei bendrijai bepriklaušytų, tampa svarbus krašto gyvenimo veiksnys,

Santykių svarba

gali sąmoningai, su visomis jam priklausančiomis teisėmis, kurti visuotinę pažangą ir kartu džiaugtis jos vaisiais.

Bažnyčios ir valstybės santykiai yra svarbi šitokio visų visuomenę apimančio dialogo dalis - pasakė šv. Tėvas ir pridūrė, kad Bažnyčios nuosavybės grąžinimas ir kiti dvišalių santykių klausimai turi būti aiškiai juridiškai sureguliuoti ne tik dėl to, kad būtų atlygintos komunistų valdymo metais Bažnyčiai padaros skriaudos, bet ir dėl to, kad įstatymo pavidalu būtų nužymėtos aiškios gairės ateities bendradarbiavimui. Bažnyčiai reikia atitinkamų medžiaginių ir

institucinių priemonių, kad savo sielovadine, švietėjiška ir karitatyvine veikla ji galėtų veiksmingai tarnauti visuomenės gerovei.

Popiežius užtikrino ambasadorių, kad Vengrijos Bažnyčiai labai rūpi krašto visuomenės dvasinė ir socialinė būklė. Ji, sendamasi iš savo patirties, siūlo visuomenei išbandytas vertybes. Šio rūpinimosi tikslas nėra siekimas primesti valstybei kokia nors Bažnyčios suformuluotą socialinę santvarką. Bažnyčiai terūpi, - pasakė Jonas Paulius II, - kad visose krašto gyvenimo srityse būtų gyvos

solidarumo, teisingumo, taikos ir pagarbos vertybės, kurios teka iš prigimtinės žmogaus ir pasaulio sąrangos ir kurios yra būtinos, norint sukurti tikrai demokratišką visuomenę ir gyventi gerovėje.

Taip pat Jonas Paulius II priėmė vadinamojo Amerikos žydų komiteto valdybos narius. Šiais - 1995 metais - minimos dviejų svarbių įvykių žydų ir krikščionių santykiuose sukaktys. Pirmiausia - tai neseniai paminėta Auschwitz mirties stovyklos išvadavimo sukaktis. Kita data - tai šiemet sukaksiančios Vatikano II-ojo Susirinkimo konstitucijos „Nostra Etate“ - pradėjusios žydų ir krikščionių dialogą - paskelbimo 30-osios metinės.

Šiandien pas šv. Tėvą apsilankę asmenys vadovauja pagrindinei Jungtinėse Amerikos Valstybėse gyvenančių žydų organizacijai. Amerikos žydų komitetas buria žydų kilmės amerikiečius verslininkus, intelektualus bei visuomenės veikėjus.

Sveikindamas audiencijos dalyvius, Popiežius pasidžiaugė sėkmingai, įvairiais lygiais, vykstačių krikščionybės ir judaizmo religiniu dialogu. Kalbėdamas apie ką tik minėtas Auschwitz konclagerio išvadavimo metines, Popiežius pareiškė, kad šio žydų tautos naikimo minėjimas, turi įspėti dabarties ir ateities žmonių kartas, turi parodyti kur žmones veda rasinė neapykanta ir nacionalizmas.

Galiausiai šv. Tėvas ragino Amerikos žydų komitetą prisidėti prie socialinio ir religinio dialogo ugdymo Šventojoje Žemėje, kuri yra trijų didžiųjų monoteistinių tradicijų - judaizmo, krikščionybės ir islamo lopšys.

LRTV

Traidenio Raudeliūno telefoninis pranešimas iš Vilniaus

Sausio pabaigoje visi svarbiausi Lietuvos dienraščiai bei savaitraščiai buvo įsijungę į diskusiją dėl Bažnyčios ir valstybės santykių. Trumpai priminsime įvykių kroniką, o drauge ir priežastis iššaukusias minėtą diskusiją.

Sausio 17-tą dieną ministras pirmininkas Adolfas Sleževičius paskelbė atvirą laišką Lietuvos Katalikų Bažnyčios kunigams. Tai savotiškas atsakymas į jam ankščiau pareikštus priekaištus. Ministras pirmininkas siekia Bažnyčią visiškai atiboti nuo politikos, valstybės, o galiausiai - kiek įmanoma sumažinti jos poveikį visuomenei.

Tokio požiūrio tęsinys - sausio 19-tą, kada Seimas beveik vienos valdančios frakcijos narių balsais priėmė religinių bendrijų teises į išlikusį nekilnojamoji turtą

atkūrimo tvarkos įstatymą.

Faktiškai, įstatymas dar labiau apriboja religinių bendruomenių teises. Beje, įstatymą turės pasirašyti prezidentas, tačiau valdančiai partijai išvardyto gana praktiško veiksmo dar neužteko.

Sausio 21-ąją Lietuvos Demokratinės darbo partijos posėdyje, jos taryba priėmė pareiškimą, dėl valstybės santykių su Bažnyčia. Po kelių dienų su šiuo pareiškimu buvo supažindinti žurnalistai. Pareiškime tarsi pratęsiamos ministro pirmininko laiške išsakytos mintys, mėginama savotiškai apginti ir racionalizuoti ateistinę ideologiją.

Sausio 25-tą dieną buvo paskelbtas Lietuvos Vyskupų Konferencijos pareiškimas - jame apibendrinti ir įvertinti visi mūsų minėti įvykiai. Interviu Lietuvos

televizijai arkivyskupas Audrys Bačkis komentuodamas Demokratinės Darbo partijos pareiškimą teigia, jog tai rodo priešiškus ir nesiskaitymą su Bažnyčia. Jo Ekscelencija skeptiškai vertina ir įstatymą dėl išlikusio nekilnojamo turto tvarkos, pavadinęs jį tikru akibrokštu Bažnyčiai. Anot arkivyskupo, cituojame: „Viskas buvo padaryta už akių, nieko nesitarus“.

Kitą dieną, įvykusioje spaudos konferencijoje, Lietuvos premjeras pareiškė, jog „reikia surasti savyje jėgų, kad valstybės ir Bažnyčios santykiai būtų draugiški ir konstruktyvūs“. Deja, premjero žodžiai ir darbai skiriasi.

Išlikusio nekilnojamo turto grąžinimo tvarkos įstatymą aiškiai kritikavo ir Lietuvos evangelikų-reformatų Bažnyčia. Jos Sinodo kolegijos narys, Vilniaus bendruomenės pirmininkas

Fedaravičius - taip suformulavo bendrą nuomonę: jei prezidentas pasirašys minėtą įstatymą - jis pasirašys Lietuvos evangelikams-reformatams, beje, ir kitoms nedidelėms bažnytinėms bendruomenėms. O bendrai, gana vieningai pritarta Lietuvos vyskupų konferencijos pareiškimui. Abejoja tik tie laikraščiai, kuriuos kuruoja valdančioji partija. Pažymėtina, jog į minėtus dokumentus pamėginta pažvelgti platesniame kontekste. „Lietuvos Rytis“ išspausdintas straipsnis apie Bažnyčios turto grąžinimą Lenkijoje, kur taip pat nemaža problemų. Tačiau, ypač vertingas ir informatyvus Marijonų vienuolijos generalinio vikaro kun. Vaclavo Aliulio straipsnis - Demokratija, tai piliečių lygybė, bet ne religinių bendruomenių lygiava. Straipsnis specialiai „Lietuvos Rytis“ atsiųstas iš Romos, Autorius supažindina su Vakarų Europos teisine praktika, konkrečiai su Vokietijos Federacinės respublikos įstatymais dėl religinių bendrijų, lygindamas juos su Lietuva. Bendrai Lietuvos spaudos poziciją gerai išreiškia viena vedamoji mintis - kiekviena diena pateikia vis daugiau neatsakingo valdančios partijos elgesio pavyzdžių. Pats naujasis išpuolis prieš Katalikų Bažnyčią - rašoma dienraštyje „Lietuvos Rytas“. Savo ruožtu mes negalime likti abejingi šiems procesams. Prisimintini Popiežiaus Jono Pauliaus II-ojo žodžiai pasakyti apie politinės tarnystės svarbą. Reikia apgailestauti, kad krikščionys neįvertina šios labai svarbios tarnystės - krikščionis, apleisdamas savo pareigą, praranda gyvenimo

(Nukelta į 5-tą psl.)

Vasario 16-osios minėjimo svečiai: iš kairės Garbės konsulas K. Lynikas, AL Krašto vald. pirm. A. Žilinskas, solistė B. Kymantienė, Senatorius J. Short ir Melb. Apyl. vald. pirm. P. Jokubaitis. Foto - A. Lyniko. Minėjimo aprašymą žiūr. 7-tą psl.

Ieškokime žiburio migloje

Jaunas lietuvių kilmės gimnazijos mokytojas Paul Reid išaugo Toronte, bet niekad nedalyvavo lietuviškoje veikloje. Smalsumo vedamas nukeliavo į savo motinos tėvynę Lietuvą. Mokejo vos porą žodžių lietuviškai, o vienintelis adresas buvo prieš 10 metų mamos gautas laiškas iš Lietuvos. Ta kelionė jį giliai paveikė. Jis grįžo į Lietuvą dėstyti anglų kalbos. Iš viso ten praleido 6 mėnesius ir ruošiasi vėl vykti. Paskatintas kaimynystėje gyvenančio lietuvi, jis anliškai aprašė savo išpūdžius, o čia jie išversti į lietuvių kalbą. Red.

Lietuva mane traukia, kaip daugelį lietuvių kilmės amerikiečių. Pirmą sykį ją aplankiau 1992 m. vasarą, ieškodamas egzotiškų išpūdžių ir mamos giminių. Man du dalykai paliko didelį išpūdį - giminių parodyta šiluma ir kartais nesuprantamas gyvenimo būdas bei tvarka tame krašte. Aišku, po 50 metų komunistų valdymo yra natūralu, kad krašte liko nenormalių požymių.

Sužavėtas giminių nuosirdumu, grįžau Lietuvon sekančią vasarą. Vėl pasivirtino mano pirmieji išpūdžiai. Sutikau labai įdomių žmonių Kaune, kur praleidau daugiausia laiko. Teko vėl stebėti vadinamo „kaubojo kapitalizmo“ raidą Lietuvoje. „Kaubojo kapitalizmo“ pavadinimas taikomas neteisėtumo bei smurto plitimui naujojoje santvarkoje, panašiai kaip buvo Amerikos vakaruose devynioliktoje šimtmetyje. Baigiantis šiai viešnagai, jau turėjau naujų draugų ir kvietimą dėstyti anglų kalbą Kauno universitete. Tą žiemą nutariau kvietimą priimti, ilgiau pagyventi Lietuvoje. Per tuos penkis mėnesius nuo 1994 m. rugpjūčio iki 1995 m. sausio turėjau progos daug ką sužinoti apie Lietuvą ir apie save.

Po poros savaičių lankytoji Lietuvoje kyla klausimas: „Kas čia darosi?“ Viena iš labiausiai miglotų sričių Lietuvoje yra jos ekonomika. Vidutinis atlyginimas yra \$100 per mėnesį, tačiau yra daug krautuvių, parduodančių vakarietiškas prekes vakarietiškoms kainoms. Dažnas jas perka. Taip pat Kaune pristatyta daug didelių naujų namų, o pridėjus gatvėse nešiojamus kailinius bei pėsčiųjų nepaisančius, brangius

„Mercedes“, ir „BMW“ automobilius, pasidaro aišku, kad Lietuvoje pinigų yra. Kaip jie atsirado?

Pasipiniginimo galimybės yra keturios: kontrabanda, neteisėta privatizacija, šantažas bei kitoks pinigų išprieštavimas ir įvairūs šaltiniai Vakaruose. Naująją turtuolių klasę galima atpažinti iš didelių brangių automobilių su moderniausiais prietaisais, nesekingų drabužių ir bevielų telefonų.

Dauguma lietuvių yra inteligentiški, kilnūs ir malonūs žmonės. Jie taip pat piktinasi tokiu turto rodymu. Mano santykiai su jais išlygino įvairius trūkumus, kuriuos svečiai iš Šiaurės Amerikos patiria. Nusikalstamas yra plačiau diskutuojamas negu politika, kuri visiems yra nusibodusi ir beprasmiška. Apsaugos priemonės - ginklai, šunys, automobilių aliarmai yra vertingiausi pirkiniai, nes policija niekas nepasitiki. Apskritai jaučiama, kad ji yra korupcijos paveikta arba nepajėgi.

Visi užsieniečiai, su kuriais susipažinau, patyrė sunkumų virškinimo, higienos ir darbo srityse. Verslininkai skundėsi, jog veikti lietuviškoje santvarkoje yra žaisti žaidimą, kuriam trūksta taisyklių. Korupcija, bandymas išnaudoti vakariečius, mokesčių vengimas, pinigų grobimas prievarta ar tai sėkmingas kelias į kapitalizmą? Atrodo, kad daug partiečių tik persirengę kitokia apranga ir dabar vadina save verslininkais.

Kaip ši miglota santvarka paveikė lietuvių? Patriotinis lietuvių optimizmas, kuriuo pasaulis gėtėjosi, per labai trumpą laiką - ketverius metus - tapo savanaudišku pesimizmu. Dabar patriotiniai poreiškiai iššaukia tik nuobodulį arba pagiežą. Vis dažniau kalbama apie „senus, gerus laikus“, nes eiliniai žmonės yra nusivylę, nebesulaukia geresnių gyvenimo sąlygų. Visi turi dirbti kokius nors pašalinius darbus, kad suvestų galą su galu, o tie, kurie neaiškiu būdu praturtėjo, kitiems savo prabangą rodo blogą pavyzdį, atseit, sąžiningu darbu neįmanoma pragyventi, reikia ieškoti pinigų kur tik galima.

Tokia yra „kaubojo kapitalizmo“ dvasia, kurios vedami lietuvių, ypač jaunimas, išvyksta į užsienį. O jau pastaruoju metu jų įvažiavimas į svetimus kraštus (Vokietiją, Angliją ir kt.) yra labiau varžomas. Vienas danas man pasakė: „Taip, aš pažįstu lietuvius, mūsų kalėjimuose jų yra pilna“.

Galima tikėtis, kad komunizmo priešpauzėje kentėjusiam krašte naujoji laisvė kai kur pasireikš besaikiu būdu pakeliui į vakarietišką ekonomiką ir laisvę

santvarką. Bet klausimas kyla, ar tai iš tikrųjų pereinamasis laikotarpis, kuriame Lietuva eina skaudžiu keliu į sveiką demokratiją? Ar jos nesunaikins savanaudiškumas, gobšumas ir trumparegiškumas? Atsakymo neturiu.

Be abejonės, Šiaurės Amerikoje lietuviai yra patyrę ir nusivylę korupcijos išėstomis Lietuvos institucijomis arba lietuviams, norinčiais greit pasipinigauti. Tačiau nepaisant šių neigiamų reiškių, ten slypi tauraus charakterio žmonės, tauri tauta. Universitetuose aš sutikau brandžių, šiltų, inteligentiškų studentų, kuriems pasibaistina naujoji turtuolių klasė ir senosios santvarkos žinovai. Jie parodė estetikos, disciplinos ir moralės supratimą aplinkoje, kurioje mažai yra gerų pavyzdžių.

Kokia Lietuvos ateitis? Priklausys nuo jos jaunimo, kuris mane nuteikė optimistiškai. Kad tik jaunimas atsispirtų tos apgedusios aplinkos įtakai ir išliktų doras bei disciplinuotas!

Nėra lengva suprasti, kaip Lietuvai galima padėti. Nepaisant viso patirto nusivylimo, yra svarbu neapleisti Lietuvos ir ieškoti būdų, kaip išlaikyti ryšį su ja. Juk visi esame vieni kitiems reikalingi.

RSJ - „T.Z.“

Sidabrinė Jubiliejinė Moneta

Lietuvos Monetų Kalykla, priklausiusi Finansų Ministerijai, šių metų vasario mėnesį perėjo Lietuvos Banko žinion. Kalyklos direktorius p.V.Miltakis praneša, kad Lietuvos Bankas išleis proginę 50 Litų monetą, skirtą Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo penkmečiui. Tai yra pirmoji atgimusios Lietuvos sidabrinė moneta, kurios praba yra 925 ir kurios svoris yra 23.3g.

Monetos priekinėje pusėje atvaizduotas nupjauto medžio kelmas, iš kurio išsikerojusi atžala užima visą monetos centrą. Antroje monetos pusėje - Lietuvos Respublikos herbas, kraštuose papuoštas banguojančiais kaspinais. Monetos apskritimo paviršiuje įrašas: „TEGUL MEILĖ LIETUVOS DEGA MŪSŲ ŠIRDYSE“. Moneta yra apsaugota apvalioje, sandarioje, permatomoje, plasmasinėje dėžutėje, kuri savo ruožtu yra patalpinta keturkampėje reprezentacinėje mėlynos spalvos dėžutėje su tinkamais įrašais lietuvių ir anglų kalbomis.

Jubiliejinės monetos kaina bus apie 80 Litų arba AUD 30. Tai yra palyginus prieinama kaina, atsižvelgiant, kad kai kurios ankstyvesnės vario - nikelio proginės monetos buvo pardavinėjamos po 100 Litų.

Monetų kalykla nori skubiai gauti informaciją apie žmonių skaičių, norinčių įsigyti šią Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo penkmečio jubiliejinę monetą.

Apie savo pageidavimą šią monetą įsigyti prašau skubiai pranešti raštiškai, faksu arba telefonu Lietuvos Banko konsultantui: K.J.Lynikas, 8 Teak Court, Doncaster, Vic. 3108 Tel/Fax (03)848 566

Valiutos atsargų lito kursui išlaikyti gana

Lietuvos banko valdybos pirmininkas Kazys Ratkevičius sako, kad valiutos atsargos ir toliau mažėja, tačiau jos tebėra „daugiau nei pakankamos“ išlaikyti esamą lito ir dolerio santykį.

Dabar Lietuvos banko tvirtos valiutos atsargos yra kiek mažiau nei 500 mln. JAV dolerių, o su auksu jos vertinamos maždaug 550 mln. dolerių.

Spaudos konferencijoje K. Ratkevičius teigė, kad tvirtos valiutos mažėjimo tendencija laikosi nuo gruodžio, kai Lietuvos bankas komerciniams bankams pardavė daugiau nei 17 mln. JAV dolerių.

Sausį buvo parduota 25 mln., o per 9 vasario dienas - 12,7 mln. JAV dolerių.

Valiutos pirkimo vajus Lietuvos bankui nekelia „jokios baimės“, sakė banko valdytojas, ir „mes toliau ramiai galim ją parduoti“.

Anot K. Ratkevičiaus, yra likę tik keli potencialūs valiutos pirkėjai, kurie dar gali „šandien ar ryt“ ją pirkti, tuo tarpu daugelis banku to jau nebegali daryti.

Tačiau Tarptautinis valiutos fondas šią savaitę Vyriausybei išsakė savo susirūpinimą dėl valiutos atsargų mažėjimo.

O dėl diskusijų apie galima lito devalvavimą, tai centrinio banko valdytojas visiškai atmetė tokią galimybę, pareiškęs, kad pernai litas su JAV doleriu buvo susietas „ne vieneriems metams“.

Lietuvos Vyriausybė ir Lietuvos bankas paskelbė bendrą pareiškimą, kuriame dar kartą turėtų būti užtikrinta, kad lito ir dolerio kursas nebus keičiamas.

„L.R.“

Vakarų bankų pažintis su „Naftos“ ateitimi

Londone prasidėjo Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos modernizavimo projekto prezentacija. Įmonės vadovai ir kompanijos ABB finansų padalinys - „ABB Project & Trade Finance Ltd.“ - pristato projektą dvylikai Vakarų bankų. Renginys truks dvi dienas.

Pristatyme dalyvauja Lietuvos ekonomikos ministras Aleksandras Vasiliauskas, Mažeikių „Naftos“ generalinis direktorius Bronislovas Vainora ir kiti gamyklos vadovai, Lietuvos akcinio inovacinio banko prezidentas Artūras Balkevičius.

„Naftos“ atstovas Vilnius Arūnas Vazgilevičius sakė, jog Londone tikimasi konkrečių susitarimų dėl 20 mln. JAV dolerių kreditų, kurie palankiomis sąlygomis būtų suteikti gamyklai apyvartinėms lėšoms.

Projektas, kurį lietuviai pristato Vakarų finansiniams sluoksniams, numato pagerinti Mažeikiuose gaminamo benzino kokybę, kad jis galėtų konkuruoti su Vakarų produkcija.

Visas benzino gamybos modernizavimas truks 2 metus ir 4 mėnesius, o kainuos 85 mln. JAV dolerių.

„L.R.“

TEVIŠKĖS
AIDAI

Mūsų laikraščio Redaktorė dr. Aurelija Sadauskienė atostogauja, ją pavaduoja ALK Federacijos Pirmininkas Edvardas Sidlauskas

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 378 7355

Published by the Australian Lithuanian Catholic Federation
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorė dr. Aurelija Sadauskienė. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti prašyti nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$35. Kituose kraštuose \$40. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatinams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taiso savo nuožūra.

DRAUGAI IR PRIEŠAI

Rašo dr. Jonas Kunca

Normalu, kad ypač mažos valstybės ieško stipresnių šalių draugystės ir užtarmos. Nuo nepriklausomybės atkurimo 1918 m. turėjome problemų su Lenkija dėl Vilniaus krašto užėmimo. Su nepasitikėjimu stebėjome Trečiojo Reicho agresyvumą. Mūsų kai kuriems ano meto vadams atrodė, kad S.Sajunga galėtų mus užstoti. Dar daugiau tikėjome anglam ir amerikiečiam. Tuo labiau, kad JAV-stijoje turim beveik 1/3 mūsų tautos. Tokia stipri išeivija gali paveikti į kongreso ir senato narių laikyseną.

Istorijos eiga parodė, kad anglai ir prancūzai buvo pasirusę atiduoti Pabaltijį S.Sajungai. Tik Hitleris užžėbė jiems už akių, matyt, su didesniais pasiūlymais.

Pamėginę sovietinę ir nacinę vokiečių okupaciją ir nežinodami apie slapto Jaltos susitarimus, lietuviai vytlėsi, kad JAV neils rusam vėl okupuoti Lietuvą. Dešimtys tūkstančių partizanų kovojo prieš sovietinę santvarką tikėdami, kad greit ateis anglai su amerikiečiais ir išlaisvins mūsų šalį. Dauguma jų žuvo arba buvo nukankinti, o Amerikos armija taip ir nepasirodė.

Vokietija sugriauta, Britų imperija iširus, Rusija mūsų okupantė. Vienintelė viltis, kad ir

nepagrįsta faktais, liko S. Amerika Ji galinga, laisvė ir demokratijos apštalė. Tikrumoje Vašingtonas negalvojo apie Lietuvos išlaisvinimą. Mus guodė tuo, kad jis nepripažįsta Pabaltijo valstybių okupacijos, o tuo tarpu ieškojo gerų santykių su S.Sajunga.

Reikia pripažinti, kad buv. prez. Reagano apsiginklavimo su moderninio politika paskubino S.Sajungos ekonominį bankrotą ir iširimą. Tik tai Vašingtonas darė dėl savo interesų, o ne dėl pagrobtyt tautų išlaisvinimo. Nepavykęs sukilimas prieš Jelcino valdžią davė mums išlaisvinimo progą, kuri buvo išnaudota. Kai dauguma valstybių pripažino mūsų nepriklausomybę, JAV dėsė. Galų gale, kai pati Rusija tai padarė, amerikiečiam neliko nieko kito kaip irgi pripažinti nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Rusų Federacijoj yra didžiausia networka ir korupcija, kuri valdo 70% šalies ekonomijos. Liaudis yra skurde ir nepatenkinta nauja valdžia. Žmonės korupciją sumaišo su laisva rinka. Yra gera dirva įvesti nacionalistinę diktatūrą,

kuri galų gale įvestų tvarką. Tik geriau žinomi rusų nacionalistai ne tiek planuoja atstatyti tvarką ir gerbuvį, kaip atgauti kada nors rusų imperijai priklausiusias žemes, kurių tarpe yra ir mūsų Lietuva. Cečėnija parodė, kad militarinė rusų intervencija yra galimybė, ypač jei būtų pakeista dabartinė valdžia ir jos vietoj atsistėtų kraštutinio imperializmo šalininkai.

Kaip anksčiau, taip ir šiuo metu viliamės, kad JAV prie to neprileis. Dauguma Lietuvos politikų rekomenduoja įstoti į NATO ir tuo užtikrinti Lietuvos saugumą. Tik jie, minėti politikai, nenurodo kelio, kaip tai padaryti. Jiems atrodo, kad užtenka klibinti NATO duris. Kairieji ir dešinieji į NATO įstojimo šalininkai, atrodo yra pamiršę patį pagrindinį dalyką: Lietuvos paskendusios networkoj ir gyvenančios iš paskolų, NATO į savo tarpą nepriims nežūrint Brazauskos ir Landerbergio pareiškimų.

Antras sunkumas, tai S. Amerikos nenoras užpykinti rusus. Ko nori tokiu elgesiu atsiekti Vašingtono politikos formuotojai, sunku pasakyti. Berods, Amerikai, pasauliui ir Rusijai būtų geriau,

jei Baltieji Rūmai būtų pareiškę, kad JAV pasipriešins bet kokiai rusų invazijai į nepriklausomas Rytų Europos valstybes. Deja, S. Amerikos gynybos ministerija per savo sekretorių W.Perry yra pareiškus, kad dauguma buvusių sovietų respublikų niekadoms nebus priimtos į NATO, nežūrint, kad jos yra partnerystės už taiką narės.

Sausio 30 d. Vašingtono Saugumo taryba išbraukė iš kandidatų į NATO sąrašo Estiją, Latviją ir Lietuvą. Jame paliko tik Vengriją, Čekiją ir Lenkiją. Net ir jų įstojimo į NATO data nenurodyta.

Kongrese šis projektas sutiko pasipriešinimą iš mums palankių jo narių. Šiaip taip buvo pridėta pataisa, nurodanti, kad ir Baltijos valstybės, Rumunija, Bulgarija bei Albanija galės įstoti į NATO, kai tam bus pasirusiosios...

Prez. Clinton galvoja nuraminti „susiropintus“ Maskvą dėl NATO ekspansijos specialiu laišku Jelcinui. To laiško kopijoj NATO valdybai rašoma (tarp kita ko), kad nei viena Rytų Europos šalis nebus priimta į NATO be pasitarimo su Maskva. Aišku, kad Kremlius niekad nepritartų Pabaltijo valstybių įstojimui į NATO. Mūsų „draugų“ amerikiečių dėka mes negalėtumėm prisiglausti prie NATO.

Tokia S.Amerikos politika gali paskatinti Maskvą vėl užimti Pabaltijį, neturintį jokių Vakarų garantijų.

Mums belieka gerai susiorganizuoti ir kartu su kitais pabaltiečiais rimtai pasipriešinti tokiai avantiūrai. Verta laiku veikti per Amerikos kongresą, kad jis pakeistų tokią išdaviškę politiką. Tuo tarpu įsidėmėkim, kad ne visi yra mūsų draugai, kurie gražiai kalba...

Lietuviai Donelaičio žemėje

Lietuvos mėnraštis „Kultūros barai“ 1994 m. 11 nr. išspausdino apskrito stalo svartybas „Ar išliks lietuvių Donelaičio žemėje?“ Dalyvavo: Dr.Donelaičio dr-jos pirm. dr.Napalys Kitkauskas, laikraščio „Donelaičio žemė“ red. Steponas Lukoševičius, Mokslo ir enciklopedijų leidyklos atstovas bei M.Lietuvos tarybos narys dr.Algirdas Matulevičius, seimo narys Vytautas Plečkaitis, seimo narys Romualdas Ozolas, M.Lietuvos tarybos pirm. Vytautas Šilas. Čia pateikiame dalį pasisakymų. Red.

„V.Šilas: Iš istorijos žinoma, kad Karaliaučiaus kraštas niekada nebuvo Lietuvos valstybės dalis. Bet žinoma, kad Mindaugo valstybės laikais ši žemė buvo Lietuvos globoje. Etniškai ji visada buvo lietuvių tautos areale. Todėl šiandien mums taip rūpi šio krašto istorinis palikimas, čia gyvenančių lietuvių likimas, jų kultūrinių ir kitų poreikių tenkinimas.

Siame krašte neiškilo vietos gyventojų - lietuvininkų. Lietuviai čia įsikūrė jau po Antrojo pasaulinio karo. Čia ne jų tėviškė, bet čia jų tautos žemė. Siems žmonėms leidžiamo laikraščio pavadinimu „Donelaičio žemė“ priminama, kieno žemėje jie gyvena.

N.Kitkauskas: Gaila, kad dabar visuomenės susidomėjimas K.Donelaičio gimtine yra sumažėjęs. Anksčiau muziejus Tolminkiemyje išsilaikydavo iš lankytojų lėšų, o dabar reikia rūpintis, kaip jam išsiversti. Renkamos aukos. Kaune kreiptasi į žmones, paprašyta paramos. Surinktas lėšas miesto švietimo skyriaus vedėję pavaduotoja Genutė Kuckailienė nuveža muziejui, kurio vadovybė gali pasiteisinti Karaliaučiuje, kad patys išsilaikyti, nors lankytojų ir sumažėjo.

Ne tik sunku muziejų išlaikyti, bet kyla pavojų, jog gali nutrūkti jo veikla. Norėta privatizuoti

buvusiąją kleboniją, mūsų restauruotą 1986-1988 metais. Netgi siūlyta joje įrengti viešbutį. Prieš porą metų buvusiojo Tolminkiemio dvaro savininko sūnus Wolfgangas Rathe, gyvenantis Vokietijoje, parašė man laišką. Kadangi iš Pavolgio į Tolminkiemio apylinkes atsikėlė keliasdešimt vokiečių, jis siūlė muziejų uždaryti, o jo vietoje padaryti liuteronų maldos namus. Dar jis rašė, kad šis objektas mažai, matyt, nukentėjo per karą, prašė patarimo, į ką jam reikėtų kreiptis, kad Tolminkiemyje būtų maldos namai. Parašiau jam laišką, kad bažnyčia per karą buvo iki pamatų sugriauta, kad ji atstatyta Lietuvos rūpesčiu ir lėšomis, kad šalia Tolminkiemio - už kokių 8 kilometrų, dabartiniame Kalinine, - yra išlikusi bažnyčia su stogu ir ja galima būtų naudotis. Daugiau jo laišką nebegavau...

Donelaičio memorialui pavojų kyla iš visų pusių. Prašėme, kad Karaliaučiaus srities administracija išnuomotų šį objektą Lietuvai. Gavome atsakymą, kad jie patys imsis išsaugoti Donelaičio atminimą. Deja, tai tik pažadai, o ne įsipareigojimai. Muziejui yra skirta 5 ha žemės. Tolminkiemis yra šalia. Miestelio gatvių struktūra, net kai kurie namai yra išlikę iš Donelaičio epochos. Jau anksčiau buvo norų nugriauti tuos senus pastatus ir statyti naujus iš silikatinių plytų. Tada tas užmačius išsklaidėme. Kaip bus dabar? Mes sakome, kad mums Donelaičio memorialas yra toks pat vertingas kaip rusams A.Puškinio ar vokiečiams Schillerio arba Goethes memorialai. Bet ar mūsų žodžių bus klausoma?

Donelaičio kūryba - tai Mažojoje Lietuvoje gyvenusių lietuvininkų mums paliktas testamentas. Jis mus moko, kaip puoselėti lietuvių atgimusiyoje Lietuvoje, taip pat stengtis, kad ją išlaikytų ir Karaliaučiaus krašte dabar gyvenantys lietuviai. Donelaičio

vardas primena mūsų teises į šio krašto kultūrinį palikimą ir būtinumą juo rūpintis.

Yra pradėti Donelaičio giminės Lazdynėliuose tvarkymo darbai 1992 m. ten pastatytas atminimo akmuo.

Džiaugiuosi, kad stiprėja Donelaičio draugija, kad reguliariai išleidžiamas laikraštis „Donelaičio žemė“, redaguojamas Stepono Lukoševičiaus. Norėtume, kad šis leidinys taptų Karaliaučiaus lietuvių bendruomenės laikraščiu.

A.Matulevičius: Birželio viduryje būdamas Olštine (buv. Allensteine), prūsų bartų žemėje prie Alnos (vokiškai Alle) upės, mokslinėje konferencijoje, skirtoje Karaliaučiaus Albertinos universiteto įkūrimo 450-mečiui, Varmijos katalikų kapitulos pilies muziejuje sutikau Sovietso (Tilžės) muziejaus direktorių Georgijų Ignatovą. Jo paklausiau: kaip čia yra, kad mes XX a. pabaigoje negalime buvusiam Vydūno name įsteigti muziejaus. Sako: neturim lėšų, o Lietuvos valdžia ir visuomeninės organizacijos veikiančios prieštarai, jų parama esanti nedidelė.

V.Šilas: Dažnai Karaliaučiaus srities lietuviai nusiskundžia, kad Lietuva jiems nepadeda. Tai netiesa. Pavyzdžiui, Svetimo ministerija ir Tautos fondas išlaiko mokytojus lietuvių kalbos ratelių vadovus. Krimstis reikėtų, kad parama nepakankama ir neracionaliai panaudojama, kad Kultūros ministerijos valdininkai vengia lankytis pas Karaliaučiaus lietuvius. Visuomenininkai tik savaitgaliais gali nuvažiuoti į koki nors svarbesnį renginį.

Mažosios Lietuvos taryba, kurios vadovas esu, rūpinasi išsaugoti Vydūno namą, ketina jame įrengti muziejų, pastatyti paminklą Herkui Mantui, išlaikyti Kristijono Donelaičio memorialinį kompleksą, įsteigti prūsų muziejų Pabėčiuose.

S.Lukoševičius: Ir paminklą Martynui Mažvydui reikia pastatyti.

V.Šilas: Taip. O Pabėčiai yra ta vieta, kur buvo išleista II prūsų katekizmas. Čia yra išlikęs, nors ir stripriai apgriautas, vienintelis pasaulje pastatas, susijęs su prūsų raštijos istorija. Jis turėtų būti išsaugotas. Būtent jame ir turėtų įsikurti prūsų kalbos ir istorijos muziejus.

Tačiau tuos mūsų planus sunku įgyvendinti. Karaliaučiaus krašte keičiasi valdininkai. Derėtis darosi vis sunkiau. Juo labiau, kad dirbama be visuomeninių ir valstybinių organizacijų sutarimo. Buvo susitarta, kad Lietuva pastatys tris butus už Vydūno namą. Klaipėdos stovybininkai tuos butus pastatė, jau gegužės mėnesį galėjo juos perduoti Karaliaučiu, bet, nenuvažiavus ten Kultūros ministru ar jo pavaduotojui, galutinai susitarti dėl Vydūno muziejaus įsteigimo nepavyko. Pastatyti Herkaus Manto paminklą jau seniai siūloma, dar sovietmečiu dėl to tartasi. Istorikas Romas Batūra išaiškino Herkaus Manto žuvimo vietą prie Narkyčių. Susitarus su Černiachovsko (Išruties) valdžia ir jai talkinant, ten ir buvo parengta vieta paminklui. Už Lietuvos vyriausybės paskirtus 15 tūkstančių rublių nupirkta akmuo. Visuomenininkų pastangomis paminklas buvo sukurtas ir pastatytas. O jo atidengti nebuvo leista. Kultūros ministerija nesiėmė išspręsti paminklo

(Nukelta į 4-tą psl.)

Trys šalys suartėja

Rygoje įvyko eilinis Baltijos Ministrų Tarybos (BMT) posėdis. Delegacijoms jame vadovavo ministrai pirmininkai: Lietuvos - Adolfas Šleževičius, Latvijos - Maris Gailis, Estijos - Andras Tarandas.

Posėdyje buvo patvirtintas Baltijos Ministrų Tarybos veiksmų planas 1995 metams. Jame numatyta visų BMT 15 komitetų veikla šiais metais. Jos tikslas - suartinti Baltijos valstybes, geriau koordinuojant užsienio politiką, ekonominį, finansinį, socialinį ir kultūrinį projektus. Atskiras komitetas koordinuos kovą su nusikalstamumu visose trijose valstybėse.

Estijos delegacija pristatė tvirtinti rezoliuciją dėl automagistralės „Via Baltica“. Šiame projekte numatyti kelio techniniai duomenys, leistini krovininių svoriai, kurie turi atitikti Europos Sąjungos reikalavimus. Tai koordinuos BMT Transporto ir ryšių komitetas.

Igyvendinant „Via Baltica“ projektą, numatyta parengti trišalį susitarimą, pagal kurį turi būti pripažinti muitinių tranzito

dokumentai bei muitinių plombos. Rengiama muitinių bendro darbo schema.

Muitinių pareigūnai atliks savo pareigas drauge ir įvažiuojant, ir išvažiuojant.

Iki kovo 30 dienos trijų valstybių muitinių vadovybės drauge su Transporto ir ryšių ministerijomis turi parengti muitinės bendros kontrolės principus. Atitinkamai bendradarbiavimo nuostatus parengs sienos apsaugos tarnybos.

Pagal šiuos principus bus sukurta už Baltijos šalių ribų einančio tranzito kontrolės sistema. Nauji susitarimai numato galimybę, kad kai kurie tranzitiniai kroviniai - tabakas, alkoholis, vaistai, ginklai - Baltijos valstybių teritorijai gali būti lydimi apsaugos.

Latvija ketina lydėti ir tranzitinius maisto produktus, kurie dėl didelių Latvijoje maisto kainų gali tapti kontrabandos objektu.

Numatyta sukurti specialius tarptautinių pervežimų TIR koridorius. Lietuvos ir Latvijos pasienyje toks TIR koridorius bus Grančalės-Saločių pasienio punkte.

Buvo suderinta, kad Lietuva ir Latvija įves tarptautinę transporto priemonių draudimo sistemą nuo 1996 metų sausio 1 dienos.

Trijų Baltijos valstybių delegacijos apsvairstė bendrą pareiškimą dėl prekybos žemės ūkio produktais principų. Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje pagamintiems produktams turėtų būti taikomas didžiausio palankumo prekyboje režimas. Kadangi Estija nėra įvedusi maito tarifų maisto produktų importui, Lietuva ir Latvija sutinka taikyti nulinį importo tarifą ir Estijos produktams, tačiau tokiam importui būtų nustatytos atitinkamos metinės kvotos.

BMT pritarė rezoliucija dėl Baltijos maito sąjungos, kurią numatoma sukurti iki 1997 metų pabaigos. Joje pažymima, kad tokios sąjungos sudarymas - žingsnis Europos Sąjungos link, tai palengvintų prekių ir paslaugų judėjimą trijose Baltijos valstybėse.

Kartu pritarė būtinybei patvirtinti grafiką, numatantį atskirų prekių bei paslaugų laisvo judėjimo per vidines Baltijos šalių sienas terminus. Maito sąjungos steigimas taip pat siek tiek suvienodins maito politiką, kuri trijose Baltijos valstybėse yra skirtinga. „L.R.“

TRUMPAI

Izraelio diplomatai tikisi, kad Lietuvos Prezidento Algirdo Brazausko vizitas į Izraelį „suteiks galimybę apsvairstyti ir apžvelgti išsą abi puses dominančių klausimų spektrą“.

Tai interviu BNS pasakė aukštas Izraelio ambasados Rygoje atstovas, paprašytas pakomentuoti žydų organizacijų pesimistines prognozes prieš Algirdo Brazausko vizitą į Izraelį. Ambasada Rygoje atstovauja šios šalies interesams ir Lietuvoje.

Mažasis šmeižikas - vyrui, kuris buvo neteisingai apkaltintas pavogęs iš vaiko 60 pensų (1 dolerių), Didžiosios Britanijos aukščiausiais teismas skyrė 10 tūkst. svarų sterlingų (15,6 tūkst. dolerių) bauda moralinei žalai atlyginti. G. Philipsas buvo areštuotas 1991 m., kadangi dešimties Londono moksleivis policijai pasiskundė, jog šis žmogus pavogė jo kišenpinigius. Vyras neteisėtai kalėjo beveik penkis mėnesius, kol teisme nebuvo išaiškinta tiesa.

G. Philipsas policiją apkaltino neteisėtu areštu, apsilėidimu ir piktavališka veikla.

Pavogti meno kūriniai rasti sename automobilyje - Olandijos policija pranešė, kad rado pavogtus meno kūrinius, kurių vertė - 23 mln. guldenų (13,5 mln. dolerių). Jie buvo paslėpti sename automobilyje „Trabant“.

Tarp rastų daiktų - dvi XV-XVII amžiais ranka rašyti maldaknygės ir du paveikslai, tapyti ant ažuolinės lentos. Visa tai 1992 metais pavogta iš Berlyno muziejaus „Kuopferstichkabinete“. Policija vangi užtikto tada, kai sulaikė vairuotoją, kuris prie diržo turėjo pistoletą. Jis buvo areštuotas, o jo namuose atlikta krata.

Kilometrai vogtų laidų - Alytaus elektros tinklų aptarnaujamoje zonoje Vilkaviškio, Marijampolės, Lazdijų, Varėnos, Alytaus rajonuose ir Druskininkų mieste per praėjusius metus pavogta 213 kilometrų elektros laidų. Bendras jų svoris sudarė apie 27 tonas.

Koncertavo Lietuvai - du savaitgalio vakarus visi Anykščių kultūros rūmų meno saviveiklos kolektyvai dainavo, šoko ir grojo ne tik pilnai saviškių žitrovų salei, bet ir televizijos operatoriams. Specialius koncertus filmavo Lietuvos televizija, jų įrašai bus rodomi laidoje „Užeikit, sveteliai“.

Jungtinėse Amerikos valstijose prasidėjo katalikiškos mokyklos savaitė. Ta proga yra parengta plati informacinė programa, kurios tikslas yra supažindinti Jungtinių Amerikos valstijų gyventojus su pradinėm ir vidurinėm katalikiškom mokyklom, su aukštu jų mokymo lygiu, rimtu moraliniu auklėjimu ir saugia aplinka. Šios informacinės programos devizas - „Mokyklos, kuriomis jūs galite pasitikėti“. Po panašių informacinių ankstesnių metų programų mokinių katalikiškose mokyklose padaugėjo.

H.Svenson, paskirdamas premiją Z.Daugintytei ir R.Braziuliui, Baltijos jūros fondas siekė atkreipti dėmesį į jų drąsą, saugant mūsų bendrą Baltijos jūrą ir jos pakrantes. „L.R.“

Ir A.Terleckas varžysis dėl vietos Seime

Lietuvos laisvės lygos vadovą Antaną Terlecką Socialdemokratų partija kels kandidatu į Seimo narius Kaišiadorių rinkimų apygardoje kovo 25 d. įvyksiančiuose rinkimuose. Apie tai Seime įvykusioje spaudos konferencijoje žurnalistus informavo LSDP pirmininkas Aloyzas Sakalas.

„Mes pasiūlėme savo paslaugas A.Terleckui, nes esame įsitikinę, jog bet kurios partijos nario išrinkimas nepakeis situacijos Seime“. - komentavo tokį LSDP sprendimą A.Sakalas.

A.Sakalo teigimu, kelti A.Terlecką kandidatui į Seimą LSDP nusprendė atsižvelgdama į tai, jog A.Terleckas yra Nepriklausomybės kovų dalyvis, Gotlando komunikato

Artūras Račas

signataras, pirmojo nepriklausomybės viešo mitingo prie A.Mickevičiaus paminklo organizatorius bei aktyvus Lietuvos atgimimo dalyvis ir oficialios Laisvės lygos, nors ir gana prieštaringos, 1987 m. kūrėjas. „A.Terlecką keliam kaip asmenybę, savo veikla įrodžiusią tinkamumą Seimo darbui“, - teigė A.Sakalas.

A.Terleckas, paaiškinęs, jog Laisvės lyga nebuvo įregistruota argumentuojant tuo, kad 4 jos nariai neva priklauso Nepriklausomybės partijai, teigė, jog taip padaryta todėl, kad daug kas bijo Laisvės lygos. „Mes teigiame, kad Lietuvoje nėra nei kairiųjų, nei dešiniųjų, o yra tik dori ir nedori politikai“, - sakė A.Terleckas. Pripažinęs, jog

Socialdemokratų partijoje taip pat yra ir dorų, ir nedorų žmonių, Laisvės lygos lyderis sakė manąs, kad primtųjų tarp socialdemokratų yra daugiau. „Matykite skirtumą: patriotai į Seimą siūlo SSKP narį ir buvusį LSSR generalinį prokurorą, o socialdemokratai - prokuratūros auką ir buvusį politinį kalinį“, teigė A.Terleckas.

Iki šiol Vyriausiajai rinkimų komisijai yra pateikti tik dviejų partijų kandidatų į Seimo narius dokumentai. Nepriklausomybės partija kandidatų į Seimą kelia buvusį Vilniaus miesto tarybos pirmininką V.Sapalą, o Centro sąjunga - ekonomistę R.Melnikiene. Konservatoriai yra pareiškę, kad kandidatų kels L.Sabutį, o LDDP - žemės ūkio ministrą V.Einorį.

„L.R.“

Lietuviai Donelaičio žemėje

(Atkelta iš 3-čio psl.)

įteisinimo klausimo.

V.Matulevičius: Mažosios Lietuvos Taryba veikia jau penkerius metus. Ji kruopščiai parengė ekonominę, kultūrinę, švietimo, religijos programą šiam kraštui. Joje priminta, kokia lietuvių padėtis čia buvo prieš šimtmetį ir dar seniau, kokia ji yra dabar, prognozuojama, kokia ji bus ateityje. Tą programą išsiuntėme visų lygių valdžios institucijoms, bet ji beveik nerealizuojama. Manychiau, kad Vyriausybėje turėtų būti nors vienas darbuotojas - Karaliaučiaus krašto lietuvių bendruomenės kuratorius. Nėra valstybinės politikos.

Karaliaučiaus krašte po karo vietoj lietuvininkų ir vokiečių, be slavų, apsigyveno kelios dešimtys tūkstančių lietuvių, tarp jų ir buvusiuju tremtinių, politkalinių, partizanų. Jie negauna pensijų arba gauna mažas, neretai ignoruojami iki šių dienų. Lietuva jiems tebėra

tolimas pasaulis.

Imkime įsruť. Lietuvių čia gyvenam nemaža. Vieną kartą per mėnesį arba rečiau iš Karaliaučiaus atvažiuoja lietuvių kunigas Anupras Gauronskas. Kitomis dienomis jie turi klausytis pamokslų lenkų kalba. Dabar ir tas nebesusęja. O tarp savęs jie kalbasi rusiškai. Tik vyresnės kartos žmonės, ypač

tremtiniai ir politikaliniai yra išlaikę lietuvių kalbą.

V.Silas: Palyginkime: Karaliaučiaus krašte yra vienas lietuvis kunigas Anupras Gauronskas, o kiek kunigų yra tokiam pat Lietuvos bažnytinės provincijos plote? Nepatikėsite - 170.

(Bus daugiau)

Baltijos jūros fondas premijavo žaliuosius

Marienharme (Suomija) esantis Baltijos jūros fondas paskyrė tris 1995 metų premijas už veiklą, saugant Baltijos jūros aplinką.

Dvi premijos paskirtos tarptautinei organizacijai „Baltijos jūros biologai“ ir Sankt Peterburgo administracinio ir technologinio aplinkosaugos centro prezidentui Sergejui Nikiforovui, trečioji - Klaipėdos Žaliosios sąjungos pirmininkei Zitai Daugintytei ir Lietuvos žaliųjų judėjimo vicepirmininkui Rimantui Braziuliui. Z.Daugintytė ir

R.Braziulis koordinavo Lietuvos visuomeninių aplinkos apsaugos organizacijų veiklą, protestuojant prieš naftos importo ir eksporto terminalo statybą Lietuvos Baltijos pajūryje.

1991 metais buvo surinkta keturiasdešimt tūkstančių žmonių, pasisakančių prieš terminalo statybą, parašų. Lietuvos žaliųjų pavyzdys paskatino Liepojos žaliuosius protestuoti prieš panašaus terminalo statybą Liepojoje.

Pasak Baltijos jūros fondo atsakingojo sekretoriaus

HOBARTO PADANGĖJE

Ir vėl viešnia iš šiaurės apsilankė Tasmanijoje, (Pirmoji buvo Rūta Gajauskaitė 1994.3.6). Į Launcestoną aplankyti p.p. Krutulių, atvyko jų giminaitė Birutė Butkevičienė. Žurnalistė, „Lietuvos Aido“ redaktorius atsakingoji sekretorė.

Kad galėtų visi hobartiškiai su šia viešnia susitikti, bendruomenės pirmininkas Ramūnas Tarvydas suruošė iešminę Tolosa Parke. Sekmadienį vasario mėn. penktą dieną gausus būrys Hobarto lietuvių susipažinome su ponija Birutė ir turėjome pakankamai laiko su ja pasikalbėti ir išklausti jos pasakojimų apie dabartinės Lietuvos vargus, laimėjimus, nusivylimus ir džiaugsmus. Ponia Birutė yra karšta patrijotė skaudžiai atjaučianti sunkumus besikuriančios tautos ir turinti daug kritikos dabartinei Lietuvos valdžiai nors pripažindama, kad ir Vytauto Landsbergio metu daug klaidų buvo padaryta.

Oras šiam parengimui pasitaikė labai malonus ir tik iešminės ugnelei užgesus lietus prapliupo. Ponia Birutė galvoja, kad ji tą lietuvių čia atvežė. Tasmanijoje buvo labai sausa prieš jai atvykstant, bet jai atvykus lija kasdieną.

Ketvirtadienį vasario 16 dieną atšventėme Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimą prieš 77 metus, iškeldami trispalvę prie Tarptautinės Draugystės Sienos Hobarto centre. Vėliavai kilant sugrojome magnetofono juostelėje užrašytą „Lietuvos himną“ prididėdami ir savais balsais, o keliant australišką vėliavą sugrojome „Advance Australia Fair“. Diena buvo be vėjo ir vėliavos karojo liūdno be plasdėnimo. Po šia liūdna trispalvę Aleksas Kantvilas pasakė trumpą kalbą lietuviškai ir angliškai, apie Lietuvos nepriklausomybės praradimus ir atgavimus istorijos begyje. Nors ponija Birutė šiame parengime dalyvauti negalėjo, jos atvežtas lietus vėl prapliupo tik minėjimui užsibaigus.

Sekmadienį vasario mėn. 19 dieną Nepriklausomybės minėjimą atšventėme pagal senus papročius, susirinkę pas p.p. Sikšnius. Ramūnas Tarvydas atidarė minėjimą paprašydamas minutės tylą pagerbti visus žuvusius už Lietuvos laisvę, po to paskaitė trumpą paskaitą ir baigęs paprašė Buirutę Ratkevičienę pasidalinti su susirinkusiais svečiais žiniomis iš Lietuvos. Ponia Birutė kalbėjo be užrašų, iš širdies, jausmingai, dažnai ašara nusibraukdama, o kartais net kalbą nutraukti reikėjo kol ašaros nustojo riedėti. Žinoma, mes visi girdime ir skaitome apie padėtį Lietuvoje, apie vargus ir sunkų gyvenimą ten ir apie klaidas padarytas ir dar daromas, bet ponios Birutės kalba inėšė naujų perspektyvų. Ji pasakojo apie dabartį ir praeitį. Apie penkiasdešimt metų raunosios vergijos kurioje žmonės gimė ir augo nieko nežinodami apie Lietuvą praeitį išskyrus tai ką tuometinė valdžia norėjo, kad jie žinotų. Apie trukumą mažiausių trupinėlių tikros informacijos, be jokio ryšio su kitais kraštais. Viskas buvo daroma ir mokyklose mokinama tik kas buvo partijos ir valdžios suplanuota ir leidžiama. Ji

minėjo inteligentiją ir kitus susipratusius lietuvius išmirusius Sibire kur ir jai teko keletą metų praleisti. Ji kalbėjo apie didelį skirtumą tarp išeivių ir Lietuvoje gyvenančių galvosenas, kaip sunku yra dabar mums vieniems kitus suprasti išgyvenusius 50 metų kaip ir skirtinguose pasauliuose.

Ponia Birutė neturi didelės pagarbos prezidentui Brazauskui ir dabartiniai valdžiai ir nepagalėjo karčių žodžių ta kriptimi.

Poniai Birutei baigus kalbėti, mes kankinome ją savo klausimais kurių buvo begalės ir ji kantriai į juos atsakinėjo. Apie politiką, apie Landsbergi po Atgimimo, apie dabartinius vadus, apie galimybę dešiniams laimėti sekančius rinkimus. Klausinėjami ir kartais pasiginčindami, nepastebėjome bėgančio laiko ir gal tik ponios Judy Tarvidienės užkandžiais apkrautas stalas ir alkio jausmas priminė, kad buvo laikas užbaigti.

Pridedu telegramos teksta skaitytą Vasario 16-tos minėjime.

Gerbiamas Algimantas Taškūnai, Lietuva švenčia Valstybės atkūrimo dieną - Vasario 16-tąją. Siunčiame ir jums kuo nuoširdžiausius sveikinimus bei linkėjimus.

Leiskite jums pranešti, kad Lietuvos Respublikos Prezidentas šios nacionalinės šventės proga Tamstą apdovanojo Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino Ordino Medaliu.

Lauksime iš Jūsų žinios kada žadate apsilankyti Lietuvoje, kuomet jums būtų galima įteikti Garbingą mūsų valstybės apdovanojimą.

Su pagarda, Respublikos

Minėjimą užbaigėme sugiedodami „Lietuva Tėvynė mūsų“. Himnas skambėjo ypatingai gerai, nes susirinkusių buvo daug daugiau kaip paprastai ir turėjome poną Krutulį kaip chorvedį.

Užkandžiaudami, išgerdami, dar ilgai svarstėme klausimų paliestus reikalus. Visi turėjome laiko su ponija Birute asmeniškai pasikalbėti ir pabendrauti su svečiais ir viešniomis iš Launcestono ir su kaip kuriais vietiniais kurie į mūsų susibūrimus retai atsilanko.

Užkandžių metu Algis Taškūnas apdovanojo visus susirinkusius knyga „Lemiamas Postūkis“, viena iš knygų kurios buvo naudojamos Geležinės Sienos pralaužimui kada tokio turinio knygos vežėjai ar savininkai būtų atsiradę Sibiro sniegyuose. Ši knyga dėvėjo kaukę knygos spausdintos okupuotoje Lietuvoje ir priimtinos tų laikų valdžiai.

Prezidento Kanceliarijos vadovas, Lietuvos Respublikos Ordinų Kancleris.

Andrius Merkauskas

ALB Hobarto Apylinkės lietuvių džiaugiamės tuo Algio Taškūno darbu Lietuvai įvertinimu. Sveikiname Algį to įvertinimo sulaukus.

Kad jis tą įvertinimą užsipelnę - mes visi čia žinome, neuostabu, kad ir Lietuvos valdžia jo darbus įvertino. Užjo nuopelnus Lietuvos labai linkime Algiui sekmes ie dar daug panašių apdovanojimų ateityje.

S. Augustavičius

Vilniaus katedra mena metus ir šimtmečius

Sukako šešeri metai, kai beveik po keturių dešimtmečių niekinimo vėl buvo atšventinta Vilniaus katedra. Minint šią sukaktį, iškilmingas šventas Mišias Vilniaus Arkikatedroje bazilijoje aukšto ir pamokslą sakė vyskupas J. Tunaitis, giedojo didysis arkikatedros choras, vadovaujamas L. Pranulio, vargonavo B. Vasiliauskas.

Ne taip seniai, kalbėjo J. Tunaitis, šventėme Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejų, prisimindami tą laiką, kai Vytautas Didysis krikštijo tautą, statė daug bažnyčių, pastatė ir šią Katedrą. Mindaugas su šeima ir būreliu jam artimų žmonių apsikrištijo dar 1251 metais. Ilgai buvo neaišku, ar karalius Mindaugas buvo spėjęs pastatyti maldos namus - Katedrą. Tyrinėjant Katedros požemius, dviejų su puse metų gylėje atrastos grindys iš glazūruotų keramikos plytelių ir mūrai - XIII amžiaus kvadratinio (22,5 m. ilgio ir pločio) pavato liekanos. Tai ir buvusi Mindaugo Katedra. Tą išvaizdą,

kurią regime šiandien, Vilniaus katedrai 1777 metais suteikė garsusis architektas Laurynas Stuoka-Gucevičius.

Vilniaus Arkikatedroje yra susibūrę keli chorai, veikia Sv. Kazimiero choralinio giedojimo studija, rengiami iškilnių asmenybių jubiliejiniai minėjimai, religinės muzikos ir poezijos valandos. Vasario 6 dieną čia paminėta iš Romos atvykusio kunigo profesoriaus Antano Liuimos SJ 85-erių metų sukaktis. „L.R.“

Patvirtinti 190 valstybių pavadinimai. Šių metų sausio 26 dieną Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Seimo patvirtino 190 savarankiškų pasaulio valstybių pavadinimų sąrašą. (Jis vasario 7 d. išspausdintas „Lietuvos ryte“) Bene įdomiausia, kad oficialiai įteisinamas Gudijos pavadinimas (leista vartoti ir Baltarusijos vardą; oficialus tos šalies pavadinimas - Baltarusijos Respublika).

Eltos ir „EL“ žinios

„Tėviškės Aidai“ yra vienintelis Australijos lietuvių katalikų laikraštis. Visi juos remkime. Iš anksto prisiuskime prenumeratos mokestį, išrašykime „Tėviškės Aidus“ į savo Testamentą. Katalikiška spauda reikalinga visada!

Amžinai žaliuojantis Dvarionų šeimos medis

Evelina Uždavinytė

Vilniaus B.Dvariono muzikos mokykloje vyko vakaras, skirtas kompozitoriui, dirigentui ir pedagogui Baliui Dvarionui.

Į jį susirinko buvę ir dabartiniai mokyklos mokiniai bei pedagogai, atvyko Dvarionų šeimos nariai - kompozitoriaus dukra Aldona, vaikaičiai Aistė ir Justas.

Profesorė A.Dvarionaitė skiria daug dėmesio šiai mokyklai - sausio pabaigoje jos iniciatyva čia buvo surengtas fortepijono muzikos interpretavimo seminaras moksleiviams bei mokytojams, kuriame dalyvavo ir kitų Vilniaus bei Kauno muzikos mokyklų pedagogai.

B.Dvariono atminimui skirtame koncerte muzikavo mokyklos auklėtiniai ir mokytojai, skambėjo B.Dvariono, F.Chopino, B.Smetanos, S.Prokofjevo, J.Andrejevo kūriniai.

Ir škart atminimo vakarą papuošė skaidrioji B.Dvariono „Zvaigždutė“, įdainuota B.Grinčevičiūtės bei atliekama mokyklos choro. Archyviniai kino kadrai priminė B.Dvariono - dirigento ir pedagogo - veiklą, profesorius S.Sondeckis jį minėjo kaip talentingą atlikėją interpretatorių, papasakodamas ir keletą šmaikščių istorijų iš kompozitoriaus gyvenimo.

Renginio kulminacija tapo buvusių B.Dvariono muzikos mokyklos mokinių orkestro pasirodymas - „senjorai“ atliko J.Sibiliaus „Iškilmingą muziką“ ir B.Dvariono „pjėsę“, susilaukdami karštų ir nuoširdžių publikos aploдимentų.

Koncerto metu A.Dvarionaitė įteiktas mažas medalis simbolizavo amžinai žaliuojantį Dvarionų šeimos medį ir kompozitoriaus muzikinės veiklos tąsą. „L.R.“

Traidenio Raudeliūno telefoninis pranešimas iš Vilniaus

(Atkelta iš 1-mo psl.)

prasmę - iniciatyvos nedelsdami imasi Bažnyčios priešai, kurie nieko nestato, o viską griaua. Politika be moralės nekelia bendros gerovės, moralė be politikos tampa savo naudai ieškojimu, bet krikščionis gyvena ne sau. Tik šia prasme krikščionis yra žemės druska. Pasitraukti iš politikos krikščioniui negalima, priešingai, dėl bendros gerovės privalo visomis jėgomis plūsti visą gyvenimą. Dirbti bendros gerovės labui, vadinasi, įkūnyti Dievo valią žemėje - kalbėjo Popiežius Jonas Paulius II-sis.

Aptartų įvykių Lietuvoje kontekste, šie žodžiai mums turėtų tapti kelrodžiu. Taip pat paskatinti įdėmiau analizuoti vykstančius procesus.

Lietuvių Radijo Tarnyba Vatikane

Vasario 16-toji I-ma dalis

Džiugo Tuntas

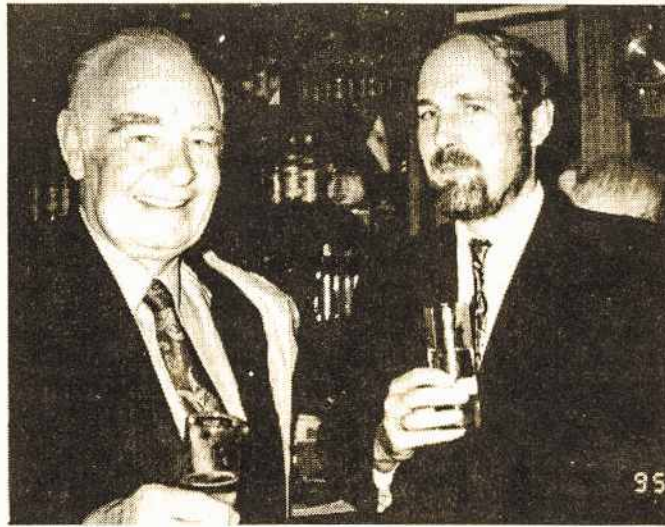
Vasario 16-tosios minėjimas Sydnejuje pradėtas, Vasario 16 d., kurį suruošė savo rezidencijoje, Killara, Lietuvos Garbės konsulas Viktoras Šlinteris ir ponija Juta.

Cia vyko diplomatinis priėmimas, jų tarpe ir keletas pareigūnų iš Lietuvos bendruomenės. Reikia pasidžiaugti, kad mūsų Garbės Konsulas per trumpą laiką sugebėjo užmegsti ryšius su eile valstybių diplomatų. Priėmimo dalyvavo šie konsulai ir vicekonsulai:

Kiribati, Tonga, Slovenija, Izraelis, Graikija, Belgija, Šveicarija, JAV, Švedija, Olandija, Hondūras, Rusija, Indija, Costa Rica, Vokietija, Bulgarija, Lenkija, Malta, Kanada, Vietnamas, Kinija, Jugoslavija, Paragvajus, Austrija ir Trinidadas.

NSW Premjerą atstovavo the Hon. Jeremy Kinross MP, o opozicijos lyderį Bob Carr Bryan Vaughan MLC.

Mūsų Garbės Konsulas buvo paruošęs plačią informacinę paskaitą su kurią pristatė Lietuvą, jos suglaustą istorinę raidą ir šiandieninį gyvenimą Lietuvoje. Nėra abejonės, kad dauguma diplomatų čia pirmą kartą susipažino su šiuo dienų Lietuva ir jos praeitimi. Hon. Jeremy Kinross MP perdavė Premjero Hon. John Fahey nuoširdžius linkėjimus Lietuvai bendruomenei šventės proga, stipriai pabrėždamas ir pasidžiaugdamas mažos Lietuvos bendruomenės dideliu įnašu

Lietuvos Garbės Konsulas Viktoras Šlinteris su Lenkijos Generalinio Konsulo Grezgorijus Pienkowski. Vasario 16-tos minėjime - 1995.2.16.

Foto A. Kramiliaus.

į Australijos valstybės gerbuvį.

Po oficialios dalies vyko lietuviškos vaišės. Įvairiausi lietuviški užkandžiai, su australišku vynu, labai derinosi. Vyriausia šeimininkė paskutinių laikų emigrantė Danutė Svaidienė pasirūpino lietuviškų patiekalų įvairumu ir skanumu. Nata Liutikaitė, kur tik reikalinga ranka ją rasi su šypsena ir auka. Nugirdau, kad Marina Cox, Albina Liutackienė taip pat nuoširdžiai prisidėjo su kitais skanumynais. Dėkingi esame mūsų šeimininkėms,

kurie turėjome malonios progos pasidžiaugti jų pagamintais skanumynais. Įvairių kraštų diplomatai stebėjosi tokiu gražiu ir svetingu priėmimu pas lietuvius.

Svečius su šypsena veiduose aptarnavo: Daina Šlitytė, Elena Šliogerytė, Audrė Venclovaitė, Daina Dičiunaitė, Vida Griškaitytė, Loreta Sidoravičiūtė (iš Lietuvos) ir vyrai: Andrius Lasaitis, Denius ir Edmundas Stasiunaičiai ir Viktoras Šlinteris.

Dėkingi esame Viktorui ir Jutai turėję progos dalyvauti šiame puikiai suruoštamame diplomatiniam priėmimo, minint Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo minėjimą. akras.

Lietuvių Skautų Sąjungos Melbourne Džiugo Tunto Stabas posėdžiavo Parapijos Namuose Kensingtone vasario 20 d. Turėjome ir svečių iš Rajono Vadijos, tai v.s. Henrikas Antanaitis - Brolijos Vadas ir s. Rasa Statkuvienė - Seserijos Vadovė. Posėdį atidarė s. Povilas Kviecinskas susikauptimo minute. Pranešė, kad Lietuvos Nepriklausomybės šventės pamaldose dalyvavo Tuntas su savo Vėliava ir 46 uniformuoti Broliai ir Sesės. ESGAV jau 17-toji metinė stovykla vyks kovo 31 - balandžio 2 dienomis į šiaurę nuo Melbourne dar kiek pavaziavus pro Sunbury. Tai Etninių Skautų Sąjungos ruošiama susidraugavimo stovykla. Šios stovyklos štabe mūsų Tuntui atstovauja Linas Kasperičius ir Daina Tamošauskaitė. Draugininkai sudaro mūsų Tunto stovyklaujančių sąrašą ir įteikia Tuntininkui. Mūsų Tunto poveyklinė stovykla vyks toje pačioje ESGAV stovyklavietėje balandžio 21-23 dienomis Stovyklose skautiškas jaunimas žaidžiamas, meldamas patiria gamtos grožio įtakos, išsina praktinį mokslą pagal patyrimo laipsnių programą, išmoksta visokio skautiško nagingumo tolimesniam gyvenimui. Organizuotas stovyklavimas žavi ir auklėja jaunimą, brandina savo valią. Dar buvo aptarta įvairių veiklos darbu lietuviškos skautybės idealų šviesoje. P.D.

Padėka Mr. Newton

Dear Mr. Newton,

We are regular watchers of Your show most of the time and enjoying very much the way you present the long show. Your healthy humor makes the show so much more interesting.

Today, I and my wife Julia, as Lithuanian born Australians had the pleasant opportunity to watch the interview with the Lithuanian born actor Goerge Mikel (Jurgis Mikelaitytis).

Thank you very much for giving publicity about Lithuania. Lithuania is the Switzerland in the centre of Europe. The beauty of the country can hardly be described in words. One must go there and see

it for himself.

For 50 long years Lithuania suffered the soviet Russian occupation. Despite the oppression Lithuanians survived. Lithuania lost close to a million people during the Russian occupation. The freedom and independence was won by the Lithuanians through a SINGING REVOLUTION. Most historians will credit Lithuania, the tiny republic, who wrecked the evil empire of the USSR.

Once again thank you very much for giving so much precious time on your show for George Mikel. I hope You will make it home before Christmas?... Sincerely yours,

Antanas Kramilius

SYDNEJAUS

Sydnejaus Apylinkės valdyba praneša, kad Humitarinės Paramos siuntai, tuščios dėžės bus išduodamos Lietuvos Klubu kieme, šeštadienį kovo 11 d. tarp 8 val. ir 14 val.

Pasiimant dėžes reikės sumokėti \$65 už didelę dėžę ir \$45 už mažą dėžę. Su dėžėmis gausite visą reikiamą informaciją raštu. Buvome priversti pakelti kainą, nes žymiai pakilo mokesčiai pervežimo laivu.

Supakuotas dėžes reikia sugražinti į Lietuvos Klubą, kovo 25 d. šeštadienį tarp 8 val. ir 13 val. Ant atskiro lapo paruoškite siuntėjo ir gavėjo adresus, nurodant kokia dėžė, didelė ar maža ir atiduokite A. Kramiliui.

Dėžių svoris neturi viršinti 30 kg. Dėžės turi būti stipriai

supakuotas, neviršijant dėžių išmieras. Virvių naudoti negalima.

Dėl kitų informacijų skambinkite Antanui Kramiliui (02) 727 3131.

A. Kramilius OAM, JP ALB Sydney Apylinkės valdybos vardu

Pranešimas Šauliams

Melbourn DLK Vytenio Šaulių kuopos valdyba - praneša visiems šauliams bei šaulėms, kad šių metų kovo 12 d. įvyks Melbourno Šaulių Kuopos eilinis susirinkimas.

Visi šauliai maloniai kviečiami dalyvauti. Pradžia 2.30 val. popietį Bendruomenės menėje.

Baigus susirinkimą Klubu pataplose kavutė ir pabendravimas. DLK Kuopos valdyba

TALKOS PRANEŠIMAS

Nuo 1995 vasario 1d. galioja sekančios procentai:

Terminuoti indėliai:

Sąskaitos minimumas \$500	
12 mėn.	
\$5,000 +	8.5%
\$500 - \$4 999	7.5%
6 mėn.	7%
3 mėn.	6%

Terminui patalbos, indėlių galima išimti ar pervedti į kitą sąskaitą. Patikėtos įmokamos į einamąją sąskaitą. Jei klientas nepaėmė savo pageldavimo, sąskaita automatiškai pervedama į naują, toki pat terminuotą indėlį. Pinigus iš terminuotų indėlių galima išimti terminui nesuėjus. Tuo atveju mokama tik pusė višminčių procentų.

Einamosios sąskaitos:

\$5000 +	4%
\$1000 - \$4999	3%
\$1.00 - \$999	2%

Paskolos:

Su turto užstatu iki \$140,000	9.5%
NAUJOS paskolos pirmoje 12 mėn. vilt \$20,000	7.5%
Su dokumentų užstatu iki \$25,000	12%
Su garantuotojais iki \$10,000	13%
Asmeninės iki \$5,000	13%

Talka viršminėtų procentus gali keisti metų bėgyje atsižvelgiant į bankų ir finansinių įstaigų siūlomus procentus.

Dėl smulkesnės informacijos prašome kreiptis į mūsų įstaigas:

Adelaide	362 7377
Melbourn	328 3466
Sydney	796 8662

LITUVIŲ KOOPERATINĖ
TALKA
KREDITO DRAUGIJA

TALKA INFORMATION

The following interest rates apply from Feb. 1, 1995

Term Deposits:

Account minimum \$500

12 month	
\$5,000 +	8.5%
\$500 - \$4 999	7.5%
6 month	7%
3 month	6%

On maturity, the deposit and interest may be withdrawn or transferred to other accounts. If the client does not notify his/her intentions, the account is automatically rolled over for another equal term at current interest rate. Withdrawals may be made from term deposits before maturity date. In such case only half the above interest is payable.

Current Accounts:

\$5000 +	4%
\$1000 - \$4999	3%
\$1.00 - \$999	2%

Loans:

Mortgage security up to \$140,000	9.5%
NEW loans over \$20,000 capped for 12 mth..	7.5%
Title deposit security up to \$25,000	12%
Guarantor secured up to \$10,000	13%
Personal up to \$5,000	13%

Interest rates may be varied during the year depending on current interest rates offered by banks and other societies.

For further detailed information please contact our offices:

Adelaide	362 7377
Melbourn	328 3466
Sydney	796 8662

LITHUANIAN CO-OPERATIVE
TALKA
CREDIT SOCIETY LTD

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Gavėnios Rekolekcijos - jas praves du svečiai kunigai iš Lietuvos, kuriuos atostogom pasikvietė Jozefa Simutienė su šeima, tai kanauninkas Juozas Pečiukonis - Vilkaviškio vyskupijos kancleris ir kun. Jonas Paulauskas - Sv. Arkangelo Mykolo parapijos klebonas Gargžduose-Telšių vyskupijoje. Rekolekcijų pradžia kovo 18 d. šeštadienį 3 valandą Lietuvos Namuose koncertų salėje. Po I pamokslų-giesmės. Po antro pamokslų abu svečiai kunigai klausys išpažinčių. Rekolekcijų antra diena kovo 19 d. sekmadienį Svč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje. Po australų 11 val. pasibaigus pamaldoms, įjėdu klausys išpažinčių ir 12 val. šv. Mišios ir pamokslas - Rekolekcijų užbaigimas. Po pietų Lietuvos Namuose vyks Lietuvos Bendruomenės metinis susirinkimas ir naujos valdybos rinkimas. Mūsų svečiai kunigai išskris į Lietuvą kovo 21 d.

Geelonge Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimas prasidėjo iškilmingomis pamaldomis vasario 26 d. šv. Jono bažnyčioje. Procesiją į bažnyčią įvedė nešdamas kryžių naujasis Maršalka Juozas Gailius, Dievo berniukai - Romas Liebich ir Normanas Ratajczek. Vėliavos su Garbės palyda - Lietuvos Trispalvė, Skautų „Satrijos“ Tunto, Sporto klubo „Vytis“. Pamaldose dalyvavo virš 60 lietuvių, nemaža jų choristai, tai giesmės kėlė Dievo garbei. Liturginius skaitymus atliko

Bendruomenės vicepirmininkė Stasė Lipšienė, aukas atnešė Bendruomenės pirmininkas Stasys Šutas ir sekretorė Irta Valodkienė. Kun. Pr. Dauknys tarė šventei skirtą žodį. Daugelis ėjo prie šv. Komunijos, Dievui dėkojant už atgautą Nepriklausomybę. Pamaldas baigėme sutartinai giedant „Marija, Marija“. Po pamaldų visi vyko į Lietuvos Namus.

Geelonge Lietuvos Sąjungos pirmininko ir Katalikų Federacijos Įgaliotinio Juozo Gailiaus brolis Leonas, 72 metų, mirė Lietuvoje vasario 23 d. Jis Klaipėdoje važiuo autobusu ir staiga jį ištiko širdies priepuolis. Nuvežtas skubiai į ligoninę, bet jau buvo per vėlu. Užgeso gyvybė. Teilsisi Viešpaties Ramybėje. Jo broliui Juozui Gailiui mūsų visų gili užuojauta.

Geelonge ligoninėje guli Juozo ir Irgardos Gailių sūnaus Romualdo žmona Terry ir Mėta Buckienė. Joms geros sveikatos!

Parapijos išlaikymui vokeliais bendra suma aukojo \$90 Jonas Launikonis, \$50 S. Aras. Jiems abiemis aukojusiems ir dar J. Launikoniui prisiuntusiam ne tik prenumeratą, bet ir gražią auką „Tėviškės Aidams“, jiems nuosirdžiai dėkoja kun. Pr. Dauknys.

Už Bronių Zdanį mirties keturnedėlio atminimui šv. Mišios Svč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje kovo 12 d. Užprašė žmona Danutė.

Alberto Bladzevičiaus mirties pirmose metinėse šv. Mišias užpašė jo žmona Valentina kovo 19 d. Svč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje.

Vasario 16 priėmimas Melbourne

Paminėti Vasario 16 šventę Lietuvos Namuose susirinko apie 100 kvietinių svečių. Jų tarpe buvo šešiolika generalinių konsulų, konsulų ir garbės konsulų ir septyni parlamentarai, priėmė garbės konsulo Kęstučio Lyniko ir ALB Melbourne Apylinkės pirmininko Pauliaus Jokubaičio kvietimą paminėti Lietuvos Nepriklausomybės dieną ketvirtadienį, 1995.II.16.

Svečius pasveikino Lietuvos Respublikos garbės konsulas Kęstutis Lynikas ir pakvietė pakelti taures už karalienę ir Australiją. Po to kalbėjo senatorius Jim Short, vienintelis asmuo Australijoje, gavęs Sausio 13 medalį už pagalbą Lietuvai siekiant nepriklausomybės. Pasidžiaugęs lietuvių įnašu į Australijos gerbūvį ir atsiektais lietuvių kovose rezultatais, senatorius Jim Short pakėlė tostą už Lietuvą.

Po šios įžangos solistė Birutė Kymantienė sugiedojo Australijos ir Lietuvos himnus, o susirinkusių garbei dar padainavo „Nemunas atves“ anglų kalboje.

Viktorijos premjero Hon. Jeff Kennett vardu sveikino ir šiltą kalbą tarė Hon. Gerald Ashman, Viktorijos ekonominės komisijos Rytų Europai pirmininkas, kuris jau pora kartų lankėsi Lietuvoje. (Jis sudarė sąlygas prof. Sumauskui praktikuoti St. Vincent's ligoninėje Melbourne).

Oficialios dalies pabaigai p. Lynikas pristatė naują ALB Krašto Valdybos pirmininką Andrių Zilinską, kuris tarė trumpą žodį apie Vasario 16 reikšmę Lietuvai.

Priėmimas tęsėsi puikioje vaišių nuotakoje prie gėrimų baro bei smaguriaujant Melbourne Katalikių Moterų Draugijos paruoštais skanėstais.

K.J.L.

Vasario 16-toji Melbourne

Vasario 19 d. atšventėme 77-sias Nepriklausomybės metines, šventomis mišiomis.

Iškilmingai į Svč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčią įneštos trispalvė ir kitų organizacijų vėliavos. Jas sekė būrys jaunimo padėkoti Dievui už laisvės atstatymą po sunkių, žiaurių 50-ties raudonojo slibino okupacijos metų.

Sv. Mišias atnašavo mūsų klebonas kun. dr. Pr. Dauknys ir jam asistavo į svečius atvykę kanauninkas iš Marijampolės ir Gargždų klebonas. Kaip visada didingai skambėjo Melbourne parapijos choras su pritaikytomis giesmėmis.

Daug daug metų liūdnai skambėjo mūsų giesmės ir mūsų maldos, kai prašėme Aukščiausiąjį sutramdyti vergijos pančius ir išlaisvinti mūsų Tėvyne. Ačiū Dievui dabar meldžiame Dievui laiminti mūsų šalies ateitį, stiprybės vadams ir visokio blogio pasikeitimą į gerąją pusę.

Po iškilmingų pamaldų, kurias išklausė didelis skaičius tautiečių, vykmė į netoliese esančius lietuvių namus pietums, o

po jų rinkomės teatro salėn.

Melbourne Apylinkės Bendruomenės pirmininkas atidarė minėjimą. Sauliai inėšė vėliavas salės scenon, o Valentinas Čižauskas paskaitė tai pragai pritaikintą, kruopščiai paruoštą paskaitą. (Žiūr. „T.A.“ Nr. 7).

Būrelis gražaus jaunimo, skatinamas ponios Jonės Zitkevičienės, rašo į jaunimo skyrių „Tėviškės Aiduose“ ir į kitus lietuviškus laikraščius. Tautos Fondas įvertindamas jaunuolių pastangas, kiekvienais metais per Vasario 16-tos minėjimą įteikia jiems pinigines dovanas. Šitie jaunuoliai bei jaunuolės tai ateities žurnalistai, veikėjai. Džiugu matyti tokį gausų būrį lietuvių dirbant lietuvišką darbą.

Meninėje dalyje pasirodė jaunimo tautinių šokių grupė „Gintaras“, kurie ne tik šoko, bet ir padainavo kelias dainelės. Neatsilikio ir vyresniųjų pajėgos. Melbourne Sambūrio choras padainavo tris dainas ir prie jų prisidėjus minėjimo dalyviams, išklmės baigtos „Tautos himnu“.

Viltis Kružienė

Rekolekcijų tvarka

Kada iš Tėvynės ar iš kur kitur atvyksta mūsų kolonijose praveisti rekolekcijas yra tokia tvarka, iš anksto pranešant Lietuvos Sielovados vadovui. 1953 m. lietuviai kunigai Australijoje Sielovados Vadovu išsirinko kun. Petrą Butkų ir jis tas pareigas ėjo iki pat savo mirties 1993.4.14. Jei kas vesdavo rekolekcijas mūsų kolonijose, vietinis kunigas ar svečias, tai Sielovados Vadovas laiškais pranešdavo Arkivyskupams, kuriose bus vedamos lietuviams rekolekcijos ir arkivyskupai atsakydavo laiškais, suteikiant rekolekcijų vadovui vadinamas „Faculties“ teisę toje Arkivyskupijoje sakyti pamokslus, klausyti išpažinčių. Nes tokia yra bažnytinė teisinė tvarka.

Kai mirė mūsų Sielovados Vadovas kun. prelatas Petras Butkus MBE, tai reikėjo išrinkti naują vadovą. Tai padarė Jo Ekscelencija vyskupas Paulius Baltakis OFM Australijos Lietuvos Dievų metu Adelaidėje pernai po Kalėdų, sušaukęs lietuvių kunigų posėdį, tik iš Sydney ir Pertho nebuvo jų. Dėl naujo mūsų Australijos Lietuvos Sielovados Vadovo, kun. Pr. Dauknys pasakė, kad tinkamiausias yra kun. Juozas Petraitis MIC, nes yra vienintelis Australijoje lietuvių bažnyčios klebonas ir čia kartu Katalikų Centras. Tai vyskupas pritarė ir užantspaudavo, kad kun. Juozas Petraitis MIC yra mūsų Sielovados Vadovas, arba kaip Jo Ekscelencija

sakė, ir „koordinatorių“ - derinąs ir nustatąs tikslingus santykius, kad kiekvienas kunigas priklausytų nuo kito ir būtų jam - Vadovui atsakingas. Bet mums geriau tinka Sielovados Vadovo terminas ir aiškiau suprantamas, negu angliškas žodis „coordinator“. Tad jei kas iškviestų kunigą rekolekcijų pravedimui, turi visuomet iš anksto kreiptis į mūsų naująjį Sielovados Vadovą kun. Juozą Petraitį MIC.

Kun. Pr. Dauknys

Sausio 28 d. šeštadienį Reilly šeima atšventė dvigubą šventę, tai Edwardo Reilly 50-ties metų Jubiliejų ir 22 metų vedybinę sukaktį.

Edwardas ir Jūratė Reilly jau 16 metų kaip gyvena Geelonge, čia gimė duklė Anita ir sūnus David. Edwardas ir Jūratė Vitkūnaitė-Reilly yra gimę ir augę Adelaidėje, ten jis susidraugavo su lietuviu, šoko tautinius šokius ir pabaigė lituanistinius kursus.

Geelonge abu mokytojauja gimnazijose, vakarais tęsė mokslus Deakin Universitete kur 1992 metais Edwardas įsigijo M.A., o Jūratė Graduate Diploma of Education Administration.

Duktė Anita ir sūnus David lankė savaitgalio mokyklą ir yra Geelonge sporto klubo „Vytis“ sportininkai-krepšininkai. 1994 metais Anita buvo nuvykus kaip „Exchange“ studentė į Japoniją. Visa šeima atranda laiko

Geelongas

bendrauti su Geelongo apylinkės lietuvių bendruomene. Edwardas padėjo paruošti sporto šventę, dainavo chore „Viltis“. Jūratė pirmininkavo savaitgalio mokyklos tėvų komitete, dirbo vicepirmininke ir sekretore sporto klube „Vytis“.

1991-1992 metais abu buvo nuvykę į Lietuvą skaityti paskaitas ir supažindinti mokytojus ir mokinius su australišku anglų kalbos ir literatūros dėstymu. Tuo pat metu abu surinko daug anglų kalbos mokymosi vadovėlių iš Geelongo gimnazijų ir padovanojo

Lietuvos mokykloms.

Šiais metais liepos mėnesį Jūratė vėl pakartos savo pirmos kelionės tikslą ir padės Lietuvos mokytojams, o Edwardas pasiilkęs Geelonge papildys savo išleistų knygų rinkinį eilėraščių lietuvių kalba. Ateinantį savaitgalį Geelongo „Pako Festa“ festivaly bus oficialiai pristatyta knyga „Many Voices“ („Daug balsų“). Tai pirmoji knyga Geelonge parašyta 9-ųjų tautybių autorių iš kurių vienas yra Edwardas.

Linkime Edwardui sėkmės ir laimės šeimyniniame gyvenime.

Dar daugiau išleisti poezijos knygų, dar daugiau laimėti poezijos prizų.

Irena Skerytė-Luscombe

RAŠOTE TESTAMENTĄ? Skirkite dalį „Tėviškės Aidams“. Mintimi šventa ten investuokite save, Kur Dievas ir Tėvynė šaukia. Būk apaštalas spaudos „Tėviškės Aiduose“.

Vasario 16-toji II - dalis

Sydnejaus Apylinkės valdybos ruoštas viešas minėjimas įvyko vasario 19 d. Iškilmingas šv. Mišias už žuvusius dėl Lietuvos laisvės, aukojo kun. Povilas Martūzas ir pasakė ypatingai gražų pamokslą šios dienos proga. Kunigas Povilas Martūzas taikliai prabėgo Lietuvos golgotos kelią ir pagaliau vėl į laisvę.

Iškilmingose pamaldose organizuotai su viešomis dalyvavo Apylinkės valdyba, tautinė vėliava, skautai, sportininkai, ramovėnai ir šauliai. Pamaldų metu giedojo „Dainos“ choras vad. Birutės Aleknaitytės ir Justino Ankaus.

Po pamaldų viešas minėjimas vyko Lietuvių Klubo auditorijoje, kur atsilankė rekordinis skaičius tautiečių, nesutylusių į salę.

Minėjimas atidarytas ALB Sydney Apylinkės valdybos pirmininko Vytauto Juškos, kuris pakvietė Justiną Ankų pagroti „Advance Australia Fair“. Kadangi diplomatiniam priėmimui buvo naudojama anglų kalba, tai mūsų bendruomenės minėjime buvo viskas pravesta lietuviškai. Vietoj paskaitos pirm. V. Juška supažindino svečius su politine apžvalga apie Lietuvą. Kaip visada jo žodis buvo taiklus ir įdomus. (Manau, kad prelegentas ją patieks spaudai išties). Malonią staigmeną padarė

atvykęs atstovauti NSW Premjerą Hon. John Fahey MP, Hon. Steven Match MLC. Su sveikinimu Lietuvių bendruomenei Steven Match įteikė NSW Valstijos Įvertinimo Pažymėjimą (Certificate of Appreciation) Antanui Viktorui Kramiliui OAM, JP, už darbą Lietuvių ir bendrai australų bendruomenėse. Šis pažymėjimas jau buvo paruoštas 1993 metais ir buvo laukta tinkamos progos jį oficialiai įteikti. Australijos Lietuvių fondo atstovas Bronius Stašionis įteikė dovaną kitai veikliai jaunai lietuvei Audrei Dičiūnaitei, \$150 už geriausiai baigusią Lituanistinų kursą.

Plačią meninę dalį pradėjo naujas jaunimo vienetas, kurį suorganizavo ir paruošė scenai čia pasilikęs „Armonikos“ vadovas Stasys Liupkevičius. Tai Vilija ir Jolita Burneikytės, Julija Virzintaitė, Rasa Venclovaitė ir Yvone Stasiunaitienė. Su gitara palydėjo Raimundas Stasiunaitis ir būgnais Denius Stasiunaitis. Šis gražus jauno vienetas, pradėjo repetitijas su svečiu iš Lietuvos Stasiu, kaip „Armonikėlės“, jas pabaigė, kaip „Ramunėlės“, o scenoje išėjo, kaip „Ilgesys“. „Ilgesio“ ansamblis su vadovu Stasiu Liupkevičium padainavo, „Mylimoji Lietuva“, „Kol praeis Ilgesys“, „Dvi seserys“, „O mama“, „Senos dainos motyvas“ ir „Senelio armonika“, kur įsijungė ir Antanas Kramilius. „Sugriškite“ duetu padainavo Vilija Burneikytė su vadovu Stasiu. Iškyrus „Senelio

armonika“, visas dainas sukūrė Stasys Liupkevičius, per jo trumpą laiką svečiuose Australijoje. „Ilgesio“ dainas įdomiai pristatė Rymantė Gell.

Sydnejaus „Sukurio“ 8 poros pašoko: „Audėjėlė“, „Vestuvinė polką“ ir „Slepsiuką“. Nors šokėjų metai kyla, bet šokiai jaunėja ir gerėja. Jaunas, netolimos ateities gydytojas Antanas Sarkauskas padeklamavo Maironio eilėraštį, „Nepriklausomybę atgavus“. Antanas su savo lietuvių kalba gali sugėdinti ne vieną iš mūsų Lietuvoje gimusių ir užaugusių.

Sydnejaus „Sutartinė“ minėjima praturtino nuotaikingai padainuodamas „Kopo mano sodelį vaikščioja“, „Čiuta, čiutoja“, „Skrisk bitute“, „Tu girelė Lietuvos“ ir „Rūta, rūta“. „Sutartinė“ jau daug metų dainuoja liaudies dainas ir su savo gražiu dainavimu pasirodo mūsų bendruomenėje ir už jos ribų. Šiuo metu dainuoja: I. Dūdaitienė, M. Reisgienė, M. Cox, N. Jurkšaitienė, J. Burokienė, M. Kavaliauskienė, G. Cerniauskienė, M. Karpavičienė, I. Barilienė ir L. Gaidžionienė.

Audrė Dičiūnaite

padeklamavo Bernardo Brazdžionio eilėraštį „Aš čia gyva“. Toliau sekė „Sukurio“ jaunimo grupės šokėjai, aštuonios poros, gražiai nuaugusio jaunimo, nuotaikingai pašoko „Vingungiai“ ir „Porelės, per giria girelę“, „Vakaruškas“ ir „Putinėli“. Tiek veteranų tiek jaunimo grupėje matėsi didelė pažanga. Tai aiškus nuopelnas grupės vadovės Juratės Valytės, kuri dabar vadovauja „Sukuriui“.

Antanas Sarkauskas, Dievo apdovanotas sviesiu protu ir talentu prie fortepiono atliko sudėtingą Betoveno Sonata „A“ trečią dalį.

Minėjimą užbaigė „Dainos“ choras. Diriguojant Justinui Ankiui, padainavo kun. Petro Butkaus „Aras“ ir „Į naują žygį“. „Dainos“ choro vadovė Birutė Aleknaite dirigavo: „Graži mūsų Lietuva, mažutė mūsų Lietuva“ ir „Gražiausios spalvos“, įjungdama visą publiką. Su pakilia nuotaika ir dėkingumu mūsų meniniais vienetams baigėsi šis geriausiai pasisekęs minėjimas. Po pirm. Vytauto Juškos padėkos žodžio šventės minėjimas baigtas „Tautos himnu“. Apylinkės valdyba reiškia dėkingumą Kęstui Ankiui, kuris

parūpino garsų sistemą. Acių Dainai Sliterytei, kuri suspėjo ne tik šokti, bet ir pranešinėti. Acių gausiai publikai atsilankiusiai į minėjimą. Gauta rimtų nusiskundimų, iš Klubo narių, kurie atvyko į minėjimą, jų parkavimo vietos buvo užimtos ne narių kitataučių. Reikia tikėtis, kad Klubo valdyba į tai atkreips dėmesį, ateityje kontroliuodama mašinių parkavimo aikštę. Gausus tautiečių atsilankymas į Lietuvių Klubą turėtų būti ir Klubo interesas, o ne tik organizacijos, kuri organizuoja parengimą.

akras.

*****

Mūsų ligoniai

Po sėkmingos širdies operacijos sveiksta St. George ligoninėje Anskis Reisgys ir Vincas Kondrackas. St. Vincents privačioje ligoninėje po operacijos sveiksta Ona Grosienė. Nepean brolis, Edvardas Lašaitis, nesijaučia labai linksmas dėl komplikacijų po širdies operacijos. Visiems mūsų žinomiems ir kitiems ligoniams linkime kuo greičiau pasveikti ir sugrįžti į savo šeimais ir bendruomenės gyvenimą.

KOR.

Sydnejaus „Dainos“ choras dainuoja Vasario 16-tosios minėjime Vasario 19 d.
Foto A. Kramiliaus

Džukų moterys nenori būti panašios į kitas

Aldona Zinkevičiūtė

Į būrį susirinkusios aštuoniolika aktyvių varėniškių nutarė įkurti Lietuvos moterų asociacijos Varėnos skyrių. Jo prezidentė išrinkta rajono civilinės metrikacijos skyriaus vedėja R. Aganauskienė sakė, jog naujoji organizacija ketina būti jėga, ginančia moterį, kuriai ypač pastaraisiais metais tenka daug

iškėsti ir kuri dažnai yra skriaudžiama.

Į pirmąjį Moterų asociacijos Varėnos skyriaus susirinkimą atėjo įvairaus amžiaus ir įvairių profesijų moterys - verslininkės, bankininkės, valstybės tarnautojos. Skyriaus prezidentė R. Aganauskienė sakė, jog pagrindiniai jų veiklos principai ir kryptys dar bus aptariamai ateityje, tačiau norėtųsi, kad tai nebūtų organizacija, kartojanti kitų, jau

esančių Varėnoje, veiklą. Pasak R. Aganauskienės, asociacija bandys apjungti ir kaime gyvenančias moteris, namų šeimininkes, moteris su negalia. Galbūt bus atidaryta labdaros sąskaita ir iš joje sukauptų lėšų teikiama pagalba labiausiai jos reikalingoms varėniškėms. „L.R.“

Kviečia stipendijos fondas

A.a. biochemijos daktaro Kazio Martinkaus (1953-1984) prisiminimui 1985 m. įsteigtas jo tėvų, sesers ir artimųjų draugų stipendijos fondas, kuriuo gali pasinaudoti visi laisvojo pasaulio lietuviai studentai, siekiantys magistro arba doktorato laipsnio iš griežtųjų (tikslųjų) mokslų - vėžio tyrimo sričių (pvz., farmakologijos, biochemijos ir pan.).

Norinčius gauti daugiau informacijos ir dėl prašymų formų rašyti šiuo adresu: Kristina Martinkaus, Dr. Kazys Martinkaus Memorial Scholarship Fund, 7120 S. Richmond, Chicago, Illinois, 60629, USA. Prašymų formos turi būti gražintos iki 1995 m. gegužės 1 d. „E.L.“

TIKROS KATALIKŲ LAIDOTUVĖS

Mes tikime, kad mūsų uždavinys yra ne tik laidotuves sutvarkyti profesionaliai ir ramiai, bet taip pat suprasti ir pagerbti suinteresuotų žmonių jausmus ir užtikrinti, kad laidotuvių sutvarkymas yra prasmingas ir tinkamas.

TOBIN BROTHERS FUNERAL DIRECTORS

Doncaster: 816 Doncaster Road.....	848 3666
East Burwood: 294 Burwood Highway.....	802 9999
Frankston: 232 Cranbourne Road.....	789 6766
Gardenvale: 135 Martin Street.....	596 8144
Glenroy: 111 Wheatshaf Road.....	306 2044
Malvern: 1382 High Street.....	509 4811
Noble Park: 505 Princes Highway.....	546 7644
North Melbourne: 189 Boundary Road.....	329 6144
Ringwood: 331 Maroondah Highway.....	870 8011
Berwick: 21 Lyall Road.....	707 5533
Moorabbin: 16 Tuck Street.....	555 9088
St. Albans: 69 Alfreda Street.....	367 4333